

<https://doi.org/10.15407/econlaw.2021.03.003>

УДК 346.1+347.2

В.С. ЩЕРБИНА, акад. НАПрН України, д-р юрид. наук, проф.,
Заслужений юрист України, професор кафедри господарського права
та господарського процесу Інституту права
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна
 orcid.org/0000-0003-4221-0965

ПРАВОВІ ФОРМИ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ І НАГЛЯДУ ЗА ЗБЕРЕЖЕННЯМ ТА ЕФЕКТИВНИМ ВИКОРИСТАННЯМ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УЧАСНИКАМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИН

Ключові слова: контроль за збереженням державного майна, контроль за ефективним використанням державного майна, правові форми контролю, учасники господарських відносин.

Досліджено основні правові форми здійснення контролю та нагляду за збереженням та ефективним використанням державного майна учасниками господарських відносин, які розглядаються як один із елементів правового режиму державного майна. За результатами дослідження виділено такі основні правові форми здійснення контролю й нагляду за збереженням та ефективним використанням державного майна учасниками господарських відносин: а) контроль з боку уповноважених органів за виконанням умов контракту, укладеного з керівником державного підприємства, установи, організації, в якому передбачаються обов'язки керівника щодо збереження та ефективного використання державного майна; б) здійснення контролю Фондом державного майна України за використанням орендованих цілих майнових комплексів державних підприємств та орендованого державного майна; в) бухгалтерський облік і фінансова звітність суб'єктів господарювання, а також контроль і нагляд за їхнім станом і достовірністю; г) аудит фінансової звітності; д) державний фінансовий аудит; е) внутрішній контроль і внутрішній аудит у бюджетному процесі. Зазначається, що чинне законодавство не проводить чіткого розмежування між функціями контролю та нагляду, особливо у випадках, коли йдеться про компетенцію вповноважених органів державної влади, які згідно з ч. 2 ст. 19 Конституції України зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Постановка проблеми. Незважаючи на процеси приватизації (роздержавлення) державного майна, що вже впродовж майже 30 років з періодичною активністю відбуваються в Україні й призвели до значного зменшення питомої ваги державної власності в економіці країни, держава залишається власником певної кількості матеріальних ресурсів. Так, якщо за дев'ять місяців 2018 р. питома вага кількості суб'єктів господарювання державного сектору економіки (без урахування результатів діяльності банків, бюджетних установ, тим-

Цитування: Щербина В.С. Правові форми здійснення контролю і нагляду за збереженням та ефективним використанням державного майна учасниками господарських відносин. *Економіка та право*. 2021, № 3. С. 3—9.
<https://doi.org/10.15407/econlaw.2021.03.003>

часово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях) становила 6,3 %, а питома вага державного сектору економіки — 13,6 % [1], то у I півріччі 2020 р. питома вага кількості суб'єктів господарювання державного сектору економіки становила 4,2 %, а частка державного сектору в економіці України становила 11,5 % [2].

Утім, ці процеси жодним чином не применшують необхідності здійснення державою контролю та нагляду за господарською діяльністю, зокрема у сфері збереження та витрачання коштів і матеріальних цінностей суб'єктами господарських відносин.

Слід також зазначити, що значна сума коштів державного бюджету у вигляді видатків спрямовується на потреби центральних органів державної виконавчої влади, наділених господарською компетенцією, та суб'єктів господарювання, що входять до сфери їхнього управління (за нашими підрахунками, 2020 р. вона становитиме орієнтовно 90 млрд грн), що потребує здійснення контролю та аудиту у бюджетному процесі.

Актуальність. Викладене зумовлює актуальність проблеми правових форм здійснення контролю за збереженням та ефективним використанням державного майна учасниками господарських відносин і, зокрема, суб'єктами господарювання. У зв'язку з цим слід погодитися з висновком Г.М. Пенчевої про те, що в сучасних умовах пошуку ефективної системи управління державною власністю основною метою держави має стати оптимізація функцій органів державної влади, охоплюючи функції контролю та нагляду за цією діяльністю [3, с. 213].

Мета статті полягає у тому, щоб на основі чинного законодавства з'ясувати основні правові форми контролю за збереженням та ефективним використанням державного майна, які ми розглядаємо як один з елементів його правового режиму.

Виклад основного матеріалу. Чинне законодавство встановлює різноманітні форми здійснення контролю за збереженням та ефективним використанням державного майна учасниками господарських відносин.

Так, здійснюючи відповідно до Закону України від 21.09.2006 № 185-V «Про управління об'єктами державної власності» управління

об'єктами державної власності, Кабінет Міністрів України, який є суб'єктом управління, що визначає об'єкти управління державної власності, стосовно яких виконує функції з управління, а також об'єкти управління державної власності, повноваження з управління якими передаються іншим суб'єктам управління, зокрема, призначає позапланові ревізії та перевірки використання об'єктів управління державної власності та встановлює порядок їх проведення (п. 16 ч. 2 ст. 5 Закону України «Про управління об'єктами державної власності»); встановлює критерії ефективності управління об'єктами державної власності та порядок їх застосування (п. 17 ч. 2 ст. 5 Закону України «Про управління об'єктами державної власності»); визначає порядок здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності (підп. а п. 18 ч. 2 ст. 5 Закону України «Про управління об'єктами державної власності»).

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері управління об'єктами державної власності, відповідно до покладених на нього завдань у сфері управління об'єктами державної власності (таким органом згідно з абз. 3 п. 1 Положення про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.09.2019 № 838, є зазначене міністерство), здійснює контроль за виконанням суб'єктами управління функцій з управління об'єктами державної власності шляхом проведення єдиного моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності (п. 115 ст. 4 Положення).

Реалізуючи надані їм ст. 6 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» повноваження, міністерства, інші органи виконавчої влади та державні колегіальні органи (далі уповноважені органи управління), зокрема, ведуть облік об'єктів державної власності, що перебувають в їхньому управлінні, здійснюють контроль за ефективним використанням та збереженням таких об'єктів (п. 11 ч. 1 ст. 6 Закону); призначають на посаду та звільняють з посади керівників державних унітарних підприємств, у яких не утворено наглядову раду, установ, організацій та господарських структур, у статутному капіталі яких більше 50 % акцій (часток) належать державі

та в яких не утворено наглядову раду, укладають і розривають з ними контракти, здійснюють контроль за дотриманням їхніх вимог (п. 4 ч. 1 ст. 6 Закону).

Зокрема, що стосується контролю за збереженням та ефективним використанням державного майна учасниками господарських відносин, що здійснюється уповноваженими органами, шляхом укладання ними контрактів з керівниками державних підприємств, установ, організацій, то такий вид контролю, на нашу думку, є досить дієвим, оскільки забезпечує персональну відповідальність керівників зазначених учасників господарських відносин.

Продемонструємо це на прикладі окремих типових форм контрактів.

Так, у контракті, зміст якого визначено Положенням про порядок укладання контракту з керівником підприємства, що є у державній власності, при найманні на роботу, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 19.03.1993 № 203 «Про застосування контрактної форми трудового договору з керівником підприємства, що є у державній власності», передбачаються, зокрема, вимоги до збереження державного майна (п. 9 Положення), а також враховуються передбачені річним фінансовим планом підприємства показники ефективності використання державного майна і прибутку та показники майнового стану підприємства (п. 10 Положення).

Пунктом 7 Типової форми контракту з керівником підприємства, що є у державній власності, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 02.08.1995 № 597 «Про типову форму контракту з керівником підприємства, що є у державній власності», передбачено, що керівник зобов'язується забезпечити виконання показників ефективності використання державного майна та прибутку, а також майнового стану підприємства.

Обов'язки керівника державного закладу охорони здоров'я: а) забезпечувати ефективне використання та збереження закріпленого за закладом майна з метою належного виконання закладом покладених на нього завдань, задоволення соціально-побутових потреб працівників закладу; б) вживати заходів до ефективного використання за призначенням, збереження та відновлення закріплених за закладом на праві оперативного управління основних засобів передбачені Типовою формою конт-

ракту з керівником державного, комунального закладу охорони здоров'я, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 № 642 «Про затвердження Порядку укладення контракту з керівником державного, комунального закладу охорони здоров'я та Типової форми контракту з керівником державного, комунального закладу охорони здоров'я».

Згідно з підп. 11 п. 5 Типової форми з керівником державного закладу вищої освіти, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.12.2014 № 726 «Деякі питання реалізації статті 42 Закону України «Про вищу освіту», керівник зобов'язаний забезпечити стабільне фінансово-економічне становище закладу вищої освіти й ефективне використання майна, закріпленого за закладом вищої освіти (переданого йому), дотримання вимог законодавства під час надання у користування іншим особам зазначеного майна.

Подібні обов'язки щодо збереження та ефективного використання державного майна покладаються чинним законодавством також на керівників інших державних освітніх закладів, державних музеїв, державних бібліотек, державних закладів культури тощо.

Відповідно до ст. 16 Закону України від 09.04.1999 № 586-XIV «Про місцеві державні адміністрації» останні в межах, визначених Конституцією і законами України, здійснюють на відповідних територіях державний контроль, зокрема за збереженням і раціональним використанням державного майна.

Як центральний орган виконавчої влади із спеціальним статусом, що реалізує державну політику у сфері використання та відчуження державного майна, управління об'єктами державної власності (ч. 1 ст. 1 Закону України від 09.12.2011 № 4107-VI «Про Фонд державного майна України»), Фонд державного майна України відповідно до Закону України «Про управління об'єктами державної власності» здійснює, зокрема, контроль за використанням орендованих цілісних майнових комплексів державних підприємств, організацій, їхніх структурних підрозділів (підп. б п. 1 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про управління об'єктами державної власності»), а також контроль за використанням майна, переданого в оренду (підп. в п. 2 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про управління об'єктами державної власності»).

Враховуючи, що Цивільний та Господарський кодекси України (далі ГК України), а також Закон України від 03.10.2019 № 157-IX «Про оренду державного та комунального майна» оперують терміном «єдиний майновий комплекс», відповідні зміни доцільно внести і до ч. 1 ст. 7 Закону України «Про управління об'єктами державної власності».

Національна академія наук України та національні галузеві академії наук, яким державне майно передане в безстрокове безоплатне користування, виконують щодо цього майна функції, передбачені п. 11 ч. 1 ст. 6 Закону України «Про управління об'єктами державної власності», а саме: ведуть облік об'єктів державної власності, що перебувають в їхньому управлінні, здійснюють контроль за ефективним використанням та збереженням таких об'єктів. Аналогічні повноваження щодо державного майна, переданого їм в управління, здійснюють господарські структури, тобто державні господарські об'єднання, державні холдингові компанії, інші державні господарські організації (п. 5 ч. 1 ст. 9 Закону України «Про управління об'єктами державної власності»).

Отже, основною правовою формою здійснення контролю за збереженням та ефективним використанням державного майна учасниками господарських відносин є контроль з боку суб'єктів управління об'єктами державної власності, який можна розглядати як діяльність в межах повноважень, визначених законом.

Як встановлено абз. 2 ч. 3 ст. 19 ГК України, держава здійснює контроль і нагляд за господарською діяльністю суб'єктів господарювання, зокрема у сфері збереження та витрачання коштів і матеріальних цінностей суб'єктами господарських відносин — за станом і достовірністю бухгалтерського обліку та звітності. Водночас і самі суб'єкти господарювання, відокремлені підрозділи юридичних осіб, майно яких виділено на окремий баланс, зобов'язані вести первинний (оперативний) облік результатів своєї роботи, складати та подавати відповідно до вимог закону статистичну інформацію та інші дані, визначені законом, а також вести (крім громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які провадять господарську діяльність і зареєстровані відповідно до закону як підприємці) бухгалтерський облік і подавати фінансову звітність згідно із законодавством (ч. 8 ст. 19 ГК України).

Схожу за змістом норму має і ч. 6 ст. 145 ГК України, яка зобов'язує суб'єктів господарювання на основі даних бухгалтерського обліку складати фінансову звітність за формами, передбаченими законодавством, проводити інвентаризацію належного їм майна для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності, надавати фінансову звітність відповідно до вимог закону та їхніх установчих документів.

Значно ширше коло суб'єктів, які зобов'язані вести бухгалтерський облік і подавати фінансову звітність, визначає ч. 1 ст. 2 Закону України від 16.07.1999 № 996-XIV «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», згідно з якою зазначений Закон поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їхніх організаційно-правових форм і форм власності, на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності (далі підприємства), які зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність, а також на операції з виконання державного та місцевих бюджетів і складання фінансової звітності про виконання бюджетів з урахуванням бюджетного законодавства. Як справедливо зазначає О.С. Орлова, однією з основних функцій бухгалтерського обліку з точки зору господарського права є контрольна функція [4, с. 13].

Отже, бухгалтерський облік і фінансова звітність суб'єктів господарювання — це ще одна правова форма (опосередкована) здійснення контролю за збереженням та ефективним використанням державного майна учасниками господарських відносин.

Водночас ухвалений Верховною Радою Закон України від 05.04.2007 № 877-V «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», який визначає правові та організаційні засади здійснення державного нагляду (контролю), не містить жодної норми, яка б стосувалася контролю і нагляду за збереженням і ефективним використанням державного майна у сфері господарювання. Враховуючи, що ця наглядова (контрольна) діяльність здійснюється відповідно до приписів інших актів законодавства, такий підхід не викликає заперечень, проте очевидно, що до ч. 2 ст. 2 цього Закону (стаття визначає сферу дії Закону, а також ті види діяльності, на

які дія цього Закону не поширюється) доцільно було б внести відповідні зміни.

Перехід до ринкової економіки зумовив застосування в Україні таких форм контролю як аудит фінансової звітності та державний фінансовий аудит.

Згідно з п. 1 ч. 1 ст. 1 Закону України від 21.12.2017 № 2258-VIII «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» аудит фінансової звітності — це аудиторська послуга з перевірки даних бухгалтерського обліку та показників фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності юридичної особи, або представництва іноземного суб'єкта господарювання, або іншого суб'єкта господарювання, або іншого суб'єкта, який подає фінансову звітність, з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності чи іншим вимогам.

Аудит фінансової звітності здійснюється суб'єктами аудиторської діяльності, зареєстрованими у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності.

Різновидом державного фінансового контролю є державний фінансовий аудит, який полягає у здійсненні перевірки та аналізу фактичного стану справ щодо законного та ефективного використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю.

Державний фінансовий аудит здійснюється Рахунковою палатою та органами державного фінансового контролю відповідно до закону.

Як встановлено ст. 14 Закону України від 02.07.2015 № 576-VIII «Про Рахункову палату», Рахункова палата здійснює стосовно суб'єктів господарювання, які є одержувачами коштів державного бюджету, заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) щодо: а) використання ними коштів державного бюджету (охоплюючи кошти, надані у вигляді трансфертів і кредитів з бюджету); б) достовірності здійснення ними розрахунків для отримання коштів державного бюджету.

Згідно з ч. 5 ст. 363 ГК України аудит фінансової звітності та державний фінансовий аудит можуть проводитися за ініціативою суб'єктів господарювання, а також у випадках,

передбачених законом (обов'язковий аудит). Обов'язковий аудит — це аудит фінансової звітності (консолідованої фінансової звітності) суб'єктів господарювання, які відповідно до законодавства зобов'язані оприлюднити або надати фінансову звітність (консолідовану фінансову звітність) користувачам фінансової звітності разом з аудиторським звітом, що проводиться суб'єктами аудиторської діяльності на підставах та в порядку, передбачених Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність».

Як випливає зі змісту абз. 1—3 ч. 3 ст. 14 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», підприємства, що становлять суспільний інтерес (крім великих підприємств, які не є емітентами цінних паперів), публічні акціонерні товариства, суб'єкти природних монополій на загальнодержавному ринку та суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, зобов'язані не пізніше ніж до 30 квітня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність разом з аудиторським висновком на своїй вебсторінці (у повному обсязі) та в інший спосіб у випадках, визначених законодавством.

Великі підприємства, які не є емітентами цінних паперів, та середні підприємства зобов'язані не пізніше ніж до 1 червня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати річну фінансову звітність разом з аудиторським висновком на своїй вебсторінці (у повному обсязі).

Інші фінансові установи, що належать до мікропідприємств та малих підприємств, зобов'язані не пізніше ніж до 1 червня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати річну фінансову звітність разом з аудиторським висновком на власній вебсторінці (у повному обсязі).

Отже, для зазначених суб'єктів господарювання проведення аудиту фінансової звітності є обов'язковим.

Певну специфіку в контексті питання, що розглядається у цій статті, мають контроль та аудит у бюджетному процесі.

Відповідно до ч. 3 ст. 26 Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 № 2456-VI розпорядники бюджетних коштів в особі їхніх керівників організовують внутрішній контроль

і внутрішній аудит та забезпечують їхнє здійснення у своїх установах і на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління таких розпорядників бюджетних коштів.

Внутрішній контроль — це комплекс заходів, що застосовуються керівником для забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог щодо діяльності розпорядника бюджетних коштів і підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління.

Внутрішній аудит — це діяльність, спрямована на удосконалення системи управління, внутрішнього контролю, запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання бюджетних коштів, виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності розпорядника бюджетних коштів і підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління, та яка передбачає надання незалежних висновків і рекомендацій. Для здійснення внутрішнього аудиту розпорядник бюджетних коштів в особі керівника утворює самостійний структурний підрозділ внутрішнього аудиту, що є підпорядкованим і підзвітним безпосередньо такому керівнику.

Основні засади здійснення внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту та порядок утворення підрозділів внутрішнього аудиту визначено Кабінетом Міністрів України (див.: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062 «Про затвердження Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів

України від 28 вересня 2011 р. № 100»; Постанова Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 № 1001 «Деякі питання здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту»).

Висновки. Проведене дослідження дає змогу виділити такі основні правові форми здійснення контролю і нагляду за збереженням та ефективним використанням державного майна учасниками господарських відносин: а) контроль з боку уповноважених органів за виконанням умов контракту, укладеного з керівником державного підприємства, установи, організації, в якому передбачено обов'язки керівника щодо збереження та ефективного використання державного майна; б) здійснення контролю Фондом державного майна України за використанням орендованих цілісних майнових комплексів державних підприємств та орендованого державного майна; в) бухгалтерський облік і фінансова звітність суб'єктів господарювання, а також контроль і нагляд за їхнім станом і достовірністю; г) аудит фінансової звітності; д) державний фінансовий аудит; е) внутрішній контроль і внутрішній аудит у бюджетному процесі. На нашу думку, зазначені правові форми контролю доцільно було б закріпити в окремій статті Закону України «Про управління об'єктами державної власності»

Водночас чинне законодавство не проводить чіткого розмежування між функціями контролю та нагляду, особливо у випадках, коли йдеться про компетенції уповноважених органів державної влади, які згідно з ч. 2 ст. 19 Конституції України зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Частка державного сектору економіки за 9 місяців 2018 р. *Офіційний сайт Міністерства економіки України*. URL: <http://me.gov.ua/Documents/Download?id=8901c619-c8e9-4c3a-9f33-6edf875fa8f4> (дата звернення: 27.01.2021).
2. Частка державного сектору в економіці України падає. *Главком*. 09.10.2020. URL: <https://glavcom.ua/news/chastka-derzhavnogo-sektora-v-ekonomici-ukrajini-padaje-710256.html> (дата звернення: 17.10.2020).
3. Пенчева Г.М. Про недоліки реформування системи органів управління державним майном. *Роль публичной собственности в обеспечении социально-экономического развития Украины: материалы Междунар. науч.-практ.*

конф. (г. Донецьк, 18 сент. 2012 г.). НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень. Донецьк: Юго-Восток, 2012. С. 208–214.

4. Орлова О.С. Правове регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності суб'єктів господарювання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Київ, 2013. 18 с.

Надійшла 30.01.2021

REFERENCES

1. Chastka derzhavnoho sektoru ekonomiky za 9 misiatsiv 2018 r. *Ofitsiyni sait Ministerstva ekonomiky Ukrainy*. URL: <http://me.gov.ua/Documents/Download?id=8901c619-c8e9-4c3a-9f33-6edf875fa8f4> [in Ukrainian].
2. Chastka derzhavnoho sektoru v ekonomitsi Ukrainy padaie. *Hlavkom*. 09.10.2020. URL: <https://glavcom.ua/news/chastka-derzhavnogo-sektora-v-ekonomici-ukrajini-padaie-710256.html> [in Ukrainian].
3. Pencheva H.M. Pro nedoliky reformuvannia systemy orhaniv upravlinnia derzhavnym mainom. *Rol' publichnoy sobstvennosti v obespechenii social'no-jekonomicheskogo razvitija Ukrainy: materialy Mezhdunar. nauch.-prakt. konf.* (g. Doneck, 18 sent. 2012 g.). NAN Ukrainy, In-t jekonomiko-pravovyh issledovaniy. Doneck: Jugo-Vostok, 2012. P. 208-214 [in Ukrainian].
4. Orlova O.S. Pravove rehuliuвання bukhalterskoho obliku ta finansovoi zvitnosti subiektiv hospodariuvannia: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.04. Kyiv, 2013. 18 p. [in Ukrainian].

Received 30.01.2021

V.S. Shcherbyna

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0003-4221-0965

LEGAL FORMS OF CONTROL AND SUPERVISION OF STORAGE AND OF EFFECTIVE USE OF STATE PROPERTY BY PARTICIPANTS OF ECONOMIC RELATIONS

The main legal forms of control and supervision over the preservation and effective use of state property by participants in economic relations, which are considered as one of the elements of the legal regime of state property, are studied.

According to the results of the study, the following main legal forms of control and supervision over the preservation and effective use of state property by participants in economic relations are identified: a) control by authorized bodies over compliance with the contract concluded with the head of the state enterprise; head of the preservation and effective use of state property; b) control by the State Property Fund of Ukraine over the use of leased integral property complexes of state enterprises and leased state property; c) accounting and financial reporting of business entities, as well as control and supervision over their condition and reliability; d) audit of financial statements; e) state financial audit; f) internal control and internal audit in the budget process.

It is noted that the current legislation does not make a clear distinction between the functions of control and supervision, especially in cases where it concerns the powers of authorized public authorities, which in accordance with Part 2 of Art. 19 of the Constitution of Ukraine are obliged to act only on the basis, within the powers and in the manner prescribed by the Constitution and laws of Ukraine.

Keywords: control over preservation of state property, control over effective use of state property, legal forms of control, participants of economic relations.